І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 235. ЦЕНТІВ 12 CENTS — ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 5-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1959 — TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 235. VOL. LXVI.

ІДЕАЛОМ ЗДА Є НЕ ТІЛЬКИ МИР І ДРУЖБА, АЛЕ І СВОБОДА — СТВЕРДЖУЄ АЙЗЕНГАВЕР ПЕРЕД СВОЇМ ВИЇЗДОМ ДО 11 КРАЇН СВІТУ

Вашинґтон. — В четвер дня 3-го грудня о год. 8:11 вечора през. Айзенгавер виїхав літаком із Вашинґтону до Риму, починаючи цим свою поїздку „доброї волі" до одинадцяти країн Европи, Азії й Африки. Безпосередньо перед своїм виїздом виголосив він коротку, 15-хвилинну промову до Американського народу і до народів світу, що її передали крайові і закордонні радіові і телевізійні стації. У своїй промові през. Айзенгавер ствердив, що головне завдання його поїздки — це ознайомлення світу з ідеалом З'єдинених Держав Америки, що ним є „мир і дружба у свободі". Основним і справжнім джерелом американської сили є віра Америки, що випливає із її любови свободи і її віддання ідеям справедливости. Нав'язуючи до комуністичного гасла „мир і дружба", през Айзенгавер підкреслив у своєму зверненні, що це гасло не має значення без пов'язання його із свободою. „Ми чули багато разів фразу „мир і дружба". Але ж ця фраза, якщо йде про аспірації Америки, не є повною. У нас вона звучить „Мир і дружба у свободі." І саме це є реальним посланням Америки до світу". Торкаючися справи роззброєння і згадуючи при тому пропозицію Хрущова в цьому напрямку, Президент ствердив, що справді найпершою вимогою в намаганні добитися міжнародного відпруження є взаємне роззброєння у світі. Але ж, знову ж таки, як підкреслив през. Айзенгавер, найпершою вимогою взаємного роззброєння є згода усіх заінтересованих сторін на взаємну перевірку встановлених зобов'язань, значить на взаємну інспекцію. І тому теж справа роззброєння і роззброєневої інспекції буде головним питанням на порядку нарад зустрічі голів західніх великих держав, що відбудеться в Парижі 19-го грудня ц. р. з участю ЗДА, Англії, Франції і Західньої Німеччини. Але ж, не зважаючи на всі заходи в справі роззброєння, ЗДА мусять втримувати на відповідній висоті свою оборонну силу, бо без того всі змагання і зусилля для збереження і утривалення миру будуть даремні. І так мусить бути. згідно із заявою Президента, аж до того часу, коли конференційні столи замінять поля-боїв у вирішуванні міжнародних справ і конфліктів. Заперечуючи комуніст. пропаганду, що ЗДА керуються у своїй політиці тільки матеріялістичними цілями, през. Айзенгавер ствердив, що останні 12 років доказують протилежне, бо ж вони є безупинним змаганням ЗДА забезпечити безпеку й оборону світу і домогтися знищення голоду, злиднів і хворіб. Водночас із цим у своїй промові звернувся Президент до світу праці із закликом докласти всіх зусиль для того, щоб досягнути порозуміння у сталевому промислі, бо це є однією із головних передумов вдержання духової й економічної сили країни. Перед виїздом Президента на летовищі прощали його члени його родини й уряду, між ними дружина його пані Айзенгавер, яка залишається у ЗДА, віце-президент Ніксон, державний секретар Гертер та інші. В офіційному почоті Президента виїхала двадцять й одна особа, між ними син през. Айзенгавера із своєю дружиною. Окремим літаком супроводять Президента в його подорожі по світу 63 газетні кореспонденти і фотографи. Вернеться през. Айзенгавер до Вашинґтону дня 22 грудня ц. р.

Перед своїм виїздом в подорож до трьох континентів през. Айзенгавер відбув у Білому Домі довшу конференцію із державним секретарем ЗДА Крістіяном А. Гертером.

Ніксон не виконуватиме функцій Президента під час його неприсутности

Вашинґтон. — В політичних колах звертають увагу на те, що згідно з конституцією правний стан віце-президента Ричарда М. Ніксона зовсім не змінився, хоч Президент буде поза межами ЗДА повні три тижні. Але в тих самих колах твердять, що все таки значення віце-президента зросло, і Рокефеллер матиме великі труднощі, щоб його перемогти під час кампанії за найменування на кандидата на президента. Республіканські губернатори на конференції у Вайт Сулфур Спрінґс, Вест Вірджінія, стверджують, що Ніксон далеко вперед від Рокефеллера, і що треба б великих якихсь змін, щоб популярність Ніксона послабла в користь Рокефеллера.

Секретар праці Мічелл закликає до миру в американському промислі

Бол Гарбор, Флорида. — Секретар праці Джеймс П. Мічел промовляв на зборах спеціялістів від забезпеченевих інвестицій і домагався, щоб представники підприємців та зорганізованого робітництва почали промовляти до себе іншими мовами ніж це було досі, якщо хочуть, щоб американська промисловість і економіка були основою для Західнього Світу. Мічелл не згадав спору в сталевому промислі, але з його промови виходило, що він хотів би, щоб якнайшвидше прийшло до підписання контракту про працю. У пресовій конференції після цього прийняття секретар праці сказав, що він не хоче навіть думати про те, щоб страйк сталеварів продовжувався і після 26-го грудня, це значить після 80-денної судової заборони страйку. Мічелл нарікав і на представників сталеварень і сталеварів, і казав, що в цьому спорі мусить сказати своє слово і громадянство. На думку Мічелла не можна втримати тих архаїчних практик в реґуляміні праці в деяких підприємствах, бо вони є нелогічні. Журналісти питалися яким способом громадянство могло б брати участь в розв'язуванні спорів між працедавцями і робітниками, і він вказав на новий контракт в сталеварнях Кайзера, в якому передбачається „громадянський комітет", який має право „розглядати, як можна розділити прибутки з продукції".

НАЦІОНАЛЬНОСТЕВИЙ ВІДДІЛ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ ОБМІРКОВУЄ ПЛЯТФОРМУ

Филаделфія. — Минулої неділі, 29-го листопата, тут відбулись наради Відділу Національностей Крайового Комітету Демократичної партії, в програмі яких були головно пропозиції, що їх ця партія мала б включити до своєї передвиборчої плятформи. В нарадах, які відкрив голова Відділу Національностей мішиґенський губернатор Меннен Вельямс, взяла участь також сильна українська репрезентація з головою Українського Відділу в Крайовому Комітеті партії, адв. Степаном Яремою. Крім нього, в нарадах взяли участь: Йосип Ендрус, Едвард Попіль, Володимир Стек, Антін Батюк, Вол. Бакад, Йосип Лисогір, Вол. Душник, інж. Мирон Липкалюк та Михайло Елко. Між рекомендаціями, що їх обмірковувано як пропозиції до демократичної партійної плятформи, була і пропозиція включити Україну до окремо названих у попередній плятформі поневолених націй, як і пропозиції більш рішучої політики у відношенні до Совєтського Союзу та подібне. Українські учасники нарад брали активну участь в пленарній сесії, як і в сесіях поодиноких Комісій, зокрема закордонно-політичної.

Вотсон передбачає потребу збільшити податки для втримання проводу в світі

Ню Йорк. — Президент Корпорації Інтернешенел Бизнес Машінс Томас Дж. Вотсон промовляв на відкритті Конґресу Американського Промислу, який скликало Крайове Товариство Промисловців до готелю Валдорф-Асторія і сказав, що може треба буде погодитися на збільшення податків, якщо це буде конечне для втримання проводу в світі. Вотсон казав, що треба буде принести жертви, щоб тільки осягнути ту ціль, до якої змагає Америка — а саме „мир і добробут у світі". Президент Вотсон казав: „Бажаємо видати все те, що є потрібне для скріплення Америки і бажаємо збалянсованого бюджету; якнайнижчих податків, але це не є конечне, коли треба буде їх збільшити, щоб здійснити бажання мати сильною Америкою". На думку Вотсона треба допомогати недорозвиненим державам, бо коли вони зростуть і розвинуть свої економіки, то зможуть скріпити вільний світ в його боротьбі проти комунізму. ССCP вже старається перетягнути ті держави на свій бік, а в ЗДА бачимо байдужність в цій ділянці. Треба скріпити взаїмну торгівлю з тими країнами, зменшити свої митні тарифи та збільшити наші інвестиції закордоном. Зорганізоване робітництво мусить розуміти цю проблему і залишити ті давні реґуляміни праці, які здорожчують американські товари закордонм.

Рокефеллер відвідає в грудні 7 стейтів

Вайт Сулфур Спрінґс, Вест Вірджінія. — Нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер, який прибув сюди на збори виконного комітету Конференції Губернаторів, заявив на пресовій конференції, що він поширив свою поїздку в грудні ц. р. і відвідає не 3, тільки 7 стейтів в часі від 12. до 18. грудня. Він буде перевірювати ґрунт під свою кандидатуру на президента в 1960-му році, і в січні найближчого року повідомить своїх прихильників, чи муде кандидувати. Рокефеллер буде в таких стейтах: Мізурі, Оклагома, Тексас, Флорида, Індіяна, Міннесота і Висконсин. Він продовжив свою поїздку, бо не хоче в січні ані лютому, коли буде працювати стейтова леґіслятура, залишати стейтової столиці Олбані. Рокефеллер мусітиме рішитися щодо своєї кандидатури до перших днів лютого 1960, бо тоді кінчається речинець, коли можна не прийняти кандидатури, зголошеної у правиборах в стейті Ню Гемпшир, де правибори відбуваються вже 8-го березня. Якщо він буде кандидувати, то поведе гостру виборчу кампанію перед правиборами в Ню Гемпширі.

В АМЕРИЦІ

● **Конференція американських губернаторів** повідомляє, що в січні або лютому 1960 року прибудуть до ЗДА з візитою 14 совєтських урядових провідників, які будуть вибрані із міністерських рад 14-ох совєтських республік. Це буде відповідь на візиту американських губернаторів влітку ц. р. до СССР.

● **По цілій країні шукає** поліція 16-літнього хлопця з Брукліну, Н. Й., Роберта Морфі, який важко поранив свою названу матір 39-літню Марію Морфі і після того втік. Пані Морфі перебуває в критичному стані у шпиталі. Вона виховувала свого вихованця на чесну людину, але він любив гарно одягатися. Хлопець заарештований вже і засоромлений своїм вчинком.

● **Голова демократичної** організації в Нюйоркському стейті Майкел Прендерґаст, промовляючи на демократичному прийнятті в Лестері, Н. Й., оскаржував губернатора-республіканця Нелсона Рокефеллера в тому, що він дуже часто буває відсутній у своєму уряді в Олбані, бо забагато часу витрачує на здобування ґрунту під свою кандидатуру на президента ЗДА. В 1958 році перед виборами Рокефеллер обіцяв виборцям, що буде дбати про стейтові справи.

Вшановано проф. Дж. В. Сімпсона в Канаді

Вінніпеґ. — З нагоди переходу проф. Дж. В. Сімпсона з Саскачеванського університету на емеритуру й надання йому почесного докторату цим університетом Українська Вільна Академія Наук в Канаді передала цьому визначному вченому й великому прихильникові українців „почесну грамоту признання" й присвятила йому один із випусків серії „Бібліографія" п. н.: „Україніка Канадіяна 1958". Цей випуск, складений проф. Яр. Рудницьким із Вінніпеґу й д-ром Д. Скульським із Саскатуну, подає бібліографію українських видань шов накладом Комітету Украу Канаді за 1958 рік. Він вийінців Канади — КУК у Вінніпеґу в грудні 1959 року. На стор. 4 є вміщена світлина проф. Сімпсона та відповідний напис присвяти.

ГЕН. ОЛ. ГРЕКІВ, КОЛ. ВІЙСЬКОВИЙ МІНІСТЕР УНР ТА НАЧАЛЬНИЙ ВОЖДЬ УГА, ПОМЕР У ВІДНІ

В останній хвилині наспіла вістка, що в четвер. 3-го лившістка, що в четвер, 3-го грудня 1959, помер у Відні колишній військовий міністер Української Народної Республіки і колишній начальний вождь Української Галицької Армії, одна з найвидатніших постатей Українських Визвольних Змагань. Вістку про смерть ген. Ол. Грекова надіслав телеграмою з Вінніпеґу п. Д. Микитюк, видавець Історії УГА, на підставі телеграми з Відня. Сл. п. генерального штабу генерал-хорунжий Олександер Греків народився в 1875 році, отже прожив 84 роки. В 1918-му році, за Центральної Ради був командиром 2-ої Сердюцької дивізії, а на початку 1919го року, як командир південного відтинку фронту, вів переговори з французьким командуванням в Одесі в справі допомоги Антанти у визвольній війні України. Був військовим міністром Української Народної Республіки а в червні 1919-го року перебрав головне командування Українською Галицькою Армією, провівши успішно т. зв. Чортківську офензиву проти поляків. Після програних Визвольних Змагань жив на еміграції і в 1945-му році був схоплений у Відні большевиками та вивезений на заслання, з якого повернувся щойно в 1956-му році.

Ген. Олександер Греків

Аденауер і де Ґоль прийшли до повного порозуміння

Париж. — Західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер і французький президент Шарль де Ґоль прийшли до повного порозуміння однаково в справі східньо-західньої конференції „на вершинах", як щодо військової політики обох держав. Вони погодились, що будуть пропонувати скликання східньо-західньої конференції „на вершинах" на другу половину липня до Парижу. Безпосередньо передтим, мабуть, ще раз відбудуть свої наради през. Айзенгавер, англійський прем'єр Мекміллен і де Ґоль, які — разом із Аденауером — матимуть наради 19 грудня ц. р. Де Ґоль — за твердженням преси — заспокоїв Аденауера, що Франція не робитиме ніяких більше односторонніх актів, що їх можна б інтерпретувати проти інтеґрації збройних сил НАТО. Західньо - німецький канцлер був стривожений останньою промовою де Ґоля, в якій він боронив принципу самостійности французьких збройних сил, які унезалежнились би від американської допомоги. Західньо - німецькі політичні й військові кола лякаються, що у висліді такої політики Франції, може послабнути спільна збройна сила бльоку НАТО і що тоді З'єдинені Держави, втративши фактичне керівництво в головній кватирі НАТО, відкликали б свої війська з Европи. Де Ґоль буцім-то погодився, що це не може статися. Аденауер і його міністер фон Брентано конферували протягом двох днів також з фанцузьким прем'єром Мішелем Дебре і міністром закордонних справ Кув де Мурвілем.

Прем'єр Італії переконаний щодо єдности західнього світу

Лондон. — Італійський прем'єр Антоніо Сені, який разом із міністром закордонних справ Джузеппе Пеллі прибув в середу 2 ц. м. на триденні відвідини до Лондону, заявив у промові на бенкеті з участю англійських і італійських парляментаристів, що він переконаний у тривкості одностайного західнього фронту. Всі західні державні діячі — казав він — знають, що західні держави мусять „одні одних триматися". Тому він, Сені, не бере собі глибоко до серця можливости ворожнечі між двома теперішніми західньо - европейськими економічними бльоками — 6-членним Спільним Господарським Ринком і 7-членним бльоком „зовнішніх" країн країн під проводом Англії. Сені переконаний, що між отими бльоками прийде до тісної співпраці. Він запевнив англійських керівних державних мужів, що Спільний Господарський Ринок не має екслюсивного характеру і не думає вести господарської війни проти Англії. Ця його заява покривалась з подібним запевненням, що його зробив в минулому тижні Аденауер Мекмілленові в Лондоні та зараз після того голляндський міністер закордонних справ Люнс. Зараз у першому дні перебування італійських державних мужів в Лонтоні узгіднено, що англійський прем'єр Мекміллен приїде з ревізитою до Риму 15 березня 1960 року. Італійські державні мужі вже вернулися до Риму, щоб привітати там през. Айзенґавера.

Совєти мають 100 ракетних баз

Лондон. — Совєтський Союз має коло 100 головних ракетних баз з загальною обслугою на кругло 200.000 вояків — стверджує англійський Інститут Стратеґічних Студій у своїй останній публікації, проголошений два дні тому п. н. „Совєтський Союз і держави НАТО — Військовий баланс". У тій брошурі не говориться про джерела інформацій, але не підлягає сумніву, що це офіційні джерела — підсумки оприлюднених совєтських відомостей та інформації англійської розвідки. — Совєтські ракетні бази існують передовсім вздовж Балтійського побережжя біля Кеніґсберґу (теперішнього Калінінграду), поміж озером Ладоґа і Білим морем, у Турингському лісі в Східній Німеччині, у південній Україні, та в Карпатських горах у прикордонній смузі між Україною і Мадярщиною та Румунією.

ПОМЕР НИКОЛА ФИЛИК ПРАЦІВНИК В-ва „СВОБОДА"

Джерзі Сіті. — У вівторок 1-го грудня помер несподіваною смертю на 64-му році життя Никола Филик, працівник у Видавництві „Свобода", колишній учасник українських визвольних змагань. Панахида відбудеться в п'ятницю, 4-го грудня о годині 7-ій веч. в похоронному домі І. Ковальчика в Джерзі Сіті, похорон в суботу 5-го грудня о год. 9:30 ранку. Залишив дружину Марію і одруженого сина та четверо внуків. Із збірки між працівниками УН-Союзу і В-ва „Свободи" на вінок на домовину Покійного передано ще 32. дол. на Фонд Українських Інвалідів.

АНГЛІЯ І НІМЕЧЧИНА СПІВПРАЦЮВАТИМУТЬ У ВИРОБІ НОВОЇ ЗБРОЇ

Лондон. — Західньо-німецький міністер оборони Франц Йозеф Штравс і новий англійський міністер оборони Геролд Воткінсон перевели дводенні наради, попереджені переговорами дипломатичним шляхом, після чого оприлюднили спільний комунікат, в якому стверджують порозуміння щодо тісної співпраці в ділянці дослідів і продукції різних родів нової зброї. У тому комунікаті говориться буквально, що обидва міністри у своїх нарадах „ствердили конечність зберігання військової сили і політичної солідарности всередині Атлянтійського союзу в обличчі незміненої загрози, що існує збоку комуністичного бльоку". Конкретно, англійсько-німецька співпраця стосуватиметься випродукування так званої гарматньої ракети „Блювотер" (Blauwasser). На основі підписаного порозуміння, створено спільний гурт технічних експертів для доведення до кінця започаткованої праці над „Блювотером" та переведення дослідів для побудови нового типу танку, що його введено б в обидві армії — англійську і західньо-німецьку. Західньо-німецький міністер заявив, що поки почнеться продукція нового удосконаленого танку, що його затвердять для наземних військ збройних сил обох держав, Західня Німеччина відразу замовила в Англії 105 мм набої для своїх теперішніх танків середньої величини. Західньо-европейські керівні військові чинники та промислові кола, зайняті продукцією зброї, від довшого часу намагаються стандаризувати зброю, себто співпрацювати у продукції тих самих родів зброї, що їх уводили б в різні союзні армії Атлянтійського бльоку. Така співпраця ведеться вже між Західньою Німеччиною, Францією і Італією, тепер поширено її англійсько-німецьким договором. Група парляментарних послів соціялістичної англійської Партії Праці зголосила протест проти постачання Англією зброї Західній Німеччині, особливо, що стосується атомової зброї в будь-якому вигляді.

Англія передбачує цілу серію конференцій „на вершинах"

Лондон. — Англійські урядові кола переконані, що міжнародні відносини входять в період довгих переговорів між Заходом і Сходом із цілою серією конференцій „на вершинах" — твердять американські кореспонденти в Лондові. На першій такій конференції, що імовірно відбудеться в другій половині квітня цього року в Парижі або Женеві, на денному порядку будуть, мабуть, такі справи: міжнародне роззброєння, Німеччина і Берлін, поміч малорозвиненим країнам і посилення культурного обміну. З усіх цих справ — за англійськими сподіваннями — найбільше виглядів має справа Берліну. На останній Женевській конференції міністрів закордонних справ буцім-то західні й совєтські погляди вже настільки були наблизились, що можна було дійти до порозуміння, як би не те, що Громико, очевидячки, завернув назад, зрозумівши, що остаточну згоду хоче дати сам Хрущов на конференції „на вершинах". Коли б дійсно прийшло до такого порозуміння, то всі інші справи були б відложені до наступної конференції з Хрущовим в пів року пізніше. Західньо-німецький канцлер Аденауер не поділяє того англійського оптимізму, не вбачаючи в совєтській політиці найменших познак на будь-яку зміну, але англійські і ніби також американські керівні кола не погоджуються з ним — твердять часописні коментатори.

Катастрофа повені у Франції забрала понад 300 жертв

Рим. — Всупереч первісним найбільш песимістичним передбачуванням, що катастрофа повені в південній Франції коштуватиме 60 до 100 жертв, насправді те число ще зросло трикратно. Майже всі жертви в людях походять з містечок Фрежі на французькій Рівієрі, яке нараховує 13,500 мешканців. Головна причина катастрофи — зірвання греблі, яка замикала озеро, де знаходилось 1,765,-000,000 кубічних стіп води. Після зірвання греблі внаслідок кількаденних зливних дощів, вся ця маса води, наче рухома стіна висотою на 30 стіп і шириною 550 ярдів, ринула в долину із швидкістю 50 миль на годину. Люди в містечку Фрежі й околиці, здебільша селяни, вже пішли спати, або збірались на нічний відпочинок, бо це було о 10-ій год. веч. Струм води із прорваної греблі нахлинув з такою силою і так несподівано, що він змітав цілі доми з усіми мешканцями. Багато осіб згинуло під час спроби втікати автами або возами. Покищо знайдено 260 мертвих, але кількадесять осіб нема і вони певне теж згинули. Французький уряд приказав повести слідство, чому не попереджено населення про можливість перервання греблі. Американське військо у Франції з усіми своїми складами одягів, лікіз і харчів, взяло участь у ратунковій акції.

У СВІТІ

● **На Цейльоні** відкликано воєнний стан, проголошений 25 вересня ц. р. після вбивства прем'єра Бандаранайке. Під час воєнного стану можна було стосувати кару смерти, яку скасовано на Цейльоні в 1956 році, з нагоди святкування 2,500-х роковин смерти Будди.

● **У Београді відбулась** триденна конференція у справах „боротьби з колоніялізмом". — Приявні були комуністи з Італії і Греції, арабські націоналісти з Марокко, Тунісії і Арабської Республіки, делеґати Альжирського Національного Фронту й прогнаний англійцями імам Оману. Ясно, що на тій конференції не згадувано про найбільше аґресивний колоніялізм наших часів — совєтський.

● **В „Ізвєстіях"** появилась стаття, спрямована проти так зв. Літературного Фонду, на який від 1934 року стягають в СССР по 10% з розпродажу всіх книжок. Від 1955 р. до 1958 р. до того фонду вплинуло 237,500,000 рублів, себто дол. 59,375,000 за офіційним курсом. 3,768 совєтських письменників є на списку тих, що користають з допомоги Літературного Фонду — поза своїми нормальними заробітками. Тому письменники належать в СССР до упривілейованої верстви.

● **Східньо-німецький** парлямент прийняв закон, за яким усі учні від 7-ої до 12-ої кляси середньої школи і всі студенти високих шкіл мають один день в тижні працювати на фабриці або в сільському господарстві. Це має надолужити брак робочих рук в Східній Німеччині внаслідок масової втечі людей на Захід.

● **В Салерно, в Італії,** поліція арештувала двох американських пасторів-баптистів і італійського пастора тієї самої протестантської Церкви, які через гучномовець проповідували на міській площі з плятформи вантажного авта. Вони виправдувались тим, що Баптистська церква в Салерно склала, згідно з італійським законом, подання на переведення публічних зборів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сити і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Відро холодної води

Виступ Хрущова на першому після мадярської революції 1956-го року конгресі комуністичної партії Мадярщини в минулий вівторок 1-го грудня був черговим відром холодної води, що її комуністи виливають на гарячі голови західніх, в тому й американських, наївняків, які задивились в співіснування з Совєтами, як на гарантію довготривалого миру. Від часу свого перебування в Америці, Хрущов уперто говорить всюди про потребу закінчення холодної війни, зате ні в подорожі по Америці ні після повороту до Москви ані словечком не натякнув на відступлення Совєтами бодай на одну йоту від тих позицій в міжнародних справах, які власне й викликали холодну війну.

Таку саму позицію зайняв Хрущов і в минулий вівторок у Будапешті. Він знову домагався відкликання західніх гарнізонів із Берліну, знову погрожував „стерти з поверхні землі" всіх потенціяльних ворогів Москви, знову говорив про незрушні марксо - ленінські принципи й цілі і, тут же, вимагав міжнародного роззброєння, дармащо роззброєння для Заходу, при зберіганні Совєтами марксоленінських цілей заволодіння світом, було б самогубством.

На щастя, різні познаки вказують, що на Заході здають собі справу з дійсної небезпеки. Ось читаємо, що на конференції Західньо - Европейської Унії сімох головних держав говорилося про потребу збройних сил. В останньому числі „Сатиргічної Летунської Команди за американським зразком і для тісної співпраці з тією наймогутнішою американською бойовою формацією. Читаємо, що головною темою розмов Аденауера і де Голя була розбудова европейсько - континентальних збройних сил. В останньому числі „Сатардей Івнінґ Посту" знаходимо опис просто фантастичних дослідів над можливостями охорони проти далекосяжних ракет. При складанні нового бюджету ЗДА на рік 1960/61 „програв" — чуємо — директор Бюджетового Бюра, що рекомендував ощадність коштом війська.

Коли Хрущов і його кумпани і далі утотожнюватимуть співіснування з капітуляцією Заходу, коли вони виголошуватимуть такі промови, які лунали на комуністичному збіговищі в Будапешті, і коли червоні китайці продовжуватимуть свої аґресивні випади супроти країн Азії, то самі комуністи приспішать кінець співіснувальному баламутству. Чим швидше це станеться, тим краще для всього людства.

Зменшення і зростання злочинности

Федеральне Бюро Інвестиґацій (ЕфБіАй) опублікувало цікаву статистику про кількість довершених у ЗДА протягом перших дев'ятьох місяців 1959 року більших злочинів.

Якщо йде про цілу країну, чи точніше про 554 американські міста з населенням понад 25.000, то подана директором ЕфБіАй Едґаром Гувером статистика показує зменшення злочинности всього на один процент. Найбільше зниження кількости злочинів встановлено в стейті Ню Джерзі; число їх зменшилося на 9% за згадані дев'ять місяців, до чого причинилося передусім зниження злочинности на 12% — у місті Нюарку.

Водночас із цим опублікована статистика показує значне зростання злочинности по великих містах, особливо таких, як Ню Йорк, який займає в цьому відношенні перше місце поміж великими містами ЗДА. Протягом дев'ятьох місяців в Ню Йорку доконано 90,701 злочин, в тому числі — 303 вбивства, 581 знасилування, 4,553 збройних грабунків, 8,668 нападів, 24,591 крадіж із вломом, 37,294 ошуканств на суму понад 50 долярів, 14,711 крадіжок авт. На другому місці щодо злочинности стоїть Лос Анджелес із 4,959 тяжчими нападами. Але це місто перевищує Ню Йорк кількістю випадків знасилування, яких там було 755.

Не зважаючи на зростання кількости злочинів по великих містах, проголошена статистика ЕфБіАй доказує, особливо на прикладі стейту Ню Джерзі і міста Нюарк, що боротьба із злочинністю можлива і що при відповідному ставленні адміністраційної влади та громадянства можна добитися її видатного зменшення.

По-англійськи до українців

Щораз частіше трапляється, що на різних українських зборах, маніфестаціях і академіях виступають промовці англійською мовою. Щоб не було непорозумінь: йде тут не про американських чи інших чужонаціональних гостей, які не володіють українською мовою. Не йде також про збори, уладжувані на спілку з іншими національними групами, де англійська мова є ланкою для легшого взаємного зрозуміння. Промови в англійській мові в таких випадках річ самозрозуміла, тим паче, коли на таких зібраннях приявні кореспонденти американської преси і коли одною з цілей зібрання — подати про себе вістку американському світові.

Мова тут тільки про такі збори, концерти, академії й маніфестації, коли в залі є виключно українці, і коли на естраду виходить українець і промовляє — по-англійськи. Чому? До кого? Бувають випадки, коли на тисячу душ приявних нема буквально ні одного не-українця, а проте, з естради лунає англійська мова, що її багато приявних не добре розуміють. Воно ще від біди мало б оправдання, якби той українець-промовець, тут уже наджений, зле володів українською мовою і організатори імпрези рішили дати йому слово, щоб він міг доповнити власними цікавими думками промову, виголошену українською мовою іншим промовцем. Але, коли йде не про зміст, а лише про форму, про те, щоб замаркувати у програмі виголошення двох промов — української й англійської — то не видно ніякого розумного арґументу, щоб дочеплювати туди ще таку другу промову.

Збори, концерти - академії, маніфестації внутрішньо-українського характеру, де учасниками є виключно українці, не вимагають іншого духового зв'язку, як тільки українська мова. Що більше, на таких, так би мовити, наших родинних зібраннях і святкуваннях українська мова надає їм інтимнішого, сердечнішого характеру. Коли ж узяти під увагу, що учасники наших концертів - академій та різних патріотичних імпрез і так нарікають на занадто довгі промови, то дочеплювання до програми другої промови тільки для того, щоб українець промовляв до українців по-англійськи — направду не має великого сенсу.

„ЗЛИТТЯ НАЦІЙ"

Як відомо, большевицький вождь Ленін був не тільки практиком революції, але також теоретиком. Він вивчав, доповнював і робив „ревізію" марксизму, хоч при тому твердив, що він — „ортодоксальний" (правовірний) марксист. Немало труду вклав Ленін у розроблення національного питання. Він вірив, що прийде революція у царській імперії, а тоді, після повалення самодержавства, вільно заговорять нації цієї „тюрми народів" і поставлять свої домагання.

Ленін був рішучим противником незалежности народів Росії. Але, щоб обдурити маси поневолених націй, він кинув клич про „право на відокремлення і створення незалежних держав". Цей клич сам Ленін заперечив у приватному листі до большевика Шаумяна в 1913 році:

„Відокремлення — зовсім не наш шлях. Відокремлення ми зовсім не проповідуємо. Взагалі ми проти відокремлення. Право на самовизначення — це вийняток із нашої загальної передумови централізму. Але вийнятку не можна тлумачити розширено. Нічого, абсолютно нічого, окрім права на відокремлення, тут немає і не повинно бути" (Ленін, Сочинения, том 16, стор. 89 - 90, 3 видання). З цього видно, що Ленін був проти здійснення права народів на незалежність, і тільки на словах, для демагогії, визнавав це право.

Ленін „збагатив" теорію Карла Маркса тим, що почав проповідувати фантастичну ідею про „злиття націй". Це злиття націй, на його думку, мусить прийти після перемоги комуністичного ладу в цілім світі: зникнуть держави, змішаються народи і всі заговорять однією мовою. Ленін не казав, якою мовою заговорять всі народи в комунізмі. Але він уважав, що спільною мовою для всіх народів царської Росії, а пізніше совєтської імперії, мусить бути мова російська. Це він казав, між іншим, татарським комуністам під час з'їзду Компартії в Москві у 1921 році. Але, поки не створений комуністичний лад, Ленін не вважав за можливе злиття націй. Тому він радив комуністичній партії дозволити розвиток культур неросійських народів — „національних формою, змістом комуністичних", щоб примирити інтеліґенцію поневолених народів з комуністичним режимом.

Ленін помер 1924 року, але ідея його не вмерла. Прийшов Сталін, який проголосив, що в совєтській державі вже „створено соціялізм". Тому Москва почала обмежувати права мов поневолених народів в адміністрації, в пресі, в науці і все більше накидати цим народам мову російську, мову „старшого брата". Після Сталіна прийшов Хрущов. На 21-му з'їзді Компартії Совєтського Союзу в січні — лютому 1959 року постановлено „будувати комунізм". Тепер згадали „пророцтво" Леніна, що при комунізмі мусить настати „злиття націй і мов". Отже, треба починати!

Тому в квітні 1959 р. відбулися з'їзди совєтів у різних республіках СССР, які ухвалили змінити систему навчання в школах: всюди в школах „націоналів" російська мова обов'язкова, і на її вивчення мусить бути звернена особлива увага. Але в російських школах, яких багато є в тих республіках, мова місцевої національности не обов'язкова. Це значить, що російську мову визнано законами за „вищу", за мову колонізаторів, якої повинні вчитися поневолені народи.

Після 21-го з'їзду Компартії СССР появилося багато статтей і книжок про „злиття націй" і про потребу спільної мови для всіх народів, що „входять у комунізм". Такою спільною мовою комуністичних націй має бути мова російська. Ось як прославляє російську мову комуніст І. Кравців у книжечці „Поєднання національних та інтернаціональних завдань робітничого класу" (Київ 1959):

„Мільйонові маси трудящих та інтеліґенції не тільки нашої країни, але й країн народної демократії Европи і Азії з любов'ю вивчають російську мову. Опановуючи російську мову, народи СССР і країн народної демократії дістають можливість в оригіналі вивчати твори Леніна, клясиків російської літератури, російських радянських письменників, праці великих російських учених та інших діячів російської культури. Опановуючи російську мову вони прилучуються до найвищого досягнення російської і світової культури — до ленінізму. Мова великого російського народу є могутнім засобом піднесення культури і підготови кваліфікованих кадрів робітників, спеціялістів, інтеліґенції всіх націй нашої країни".

Отже, Маркс і Енґельс, що писали німецькою мовою, мусять сховатися перед „ленінізмом". І взагалі треба вчитися російської мови, бо, як жартом писав Гоголь — „всі святі писали й розмовляли російською мовою". А хто не хоче добровільно „зливатися з старшим братом", того проголошують буржуазним націоналістом, і такому нема життя в „комуністичному суспільстві".

Як бачимо, ліквідація мов і культур поневолених націй задумана в широкому пляні. Небезпека велика, бо цим наступом помосковлення керує диктаторський режим, не обмежений ніякими законами.

П. С.

НОКТЮРН

День-у-день безупинними
хвилями
У минуле проноситься час.
Хто ж із смутком
згадає між нас
Ті хвилини, що вчора вже
стали могилами

Тихий вечір, що згас
за дзвіницею,
Вже навіки упав в каламуть
І по-іншому вдосвіта
верби зідхнуть,
Десь далеко, у лузі сумнім,
над криницею!

Ось ізнов з України зеленої
Прилетіла крізь бурі весна.
Коротенька й холодна вона.
Усміхнеться і зникне
між днями шаленими.

Лише в небі, як сон,
темносиньому
Тліє давня п'янка каламуть.
Швидко - швидко
роки промайнуть
По шляху недосяжному нам,
голубиному.

ОЛ. ЗБУРИНСЬКИЙ

НА ТЕМИ ДНЯ

АФОРИЗМИ І СЕНТЕНЦІЇ ХРУЩОВА

14-го листопада ц. р. на з'їзді совєтських журналістів у Москві Хрущов виступив з промовою, яку густо пересипав сентенціями та афоризмами у властивому йому стилі. Ось деякі з них:

— „Чому буржуазні політики, — сказав Хрущов, — приходять до визнання мирного співіснування? Кажуть — буття визначає свідомість. Дехто це перекручує в такий спосіб: „Биття визначає свідомість". Я б сказав, і те і те правильно . . ."

— „Товариші! Мушу вам одверто сказати, що мені нелегко відповісти на питання, статті яких журналістів я більше читаю, наших, радянських, чи нерадянських. Думаю, що більше читаю писання буржуазних журналістів. Ви не ображайтесь, це в наших з вами інтересах..."

— „Але наша політика — це не політика „з позиції сили". Ми запропонували цього року на сесії Генеральної Асамблеї ОН загальне і повне роззброєння. Ми готові втопити в морі всі ракети. Між іншим я скажу (нехай і закордоном знають, я не криюсь): за один рік та фабрика, яку ми відвідали, випродукувала 250 ракет з водневими головками. Ви можете собі уявити, що коли така смертоносна зброя вибухне над будь-якою країною, то там взагалі нічого не залишиться . . ."

— „Під час розмов у Вашингтоні я сказав панові Айзенгаверові, що його становище, звичайно, відрізняється від мого. Мене уповноважив радянськ. уряд відповідно до побажань нашого народу негайно підписати угоду про роззброєння. Думаю, що Президент також хоче цього, але очевидно, не може так зробити . . ."

— „Але, панове імперіялісти, якщо ви пробуватимете вернутись на позиції „холодної війни", вас не врятує Рокефеллер, як не міг врятувати й Доллес . . ."

— „Товариші журналісти! Письменників ми називаємо помічниками партії. Нехай письменники не ображаються на мене, коли скажу, що ви, журналісти, не тільки помічники партії, а буквально підручні нашої партії . . ."

— „Товариші! Є ще дуже багато сірого в наших газетах. Інколи візьмеш газету, перелисткуєш її та й кинеш. А потім і не пригадаєш собі, що ж було в тій газеті . . ."

— „Тому ми мусимо й надалі працювати і працювати, щоб наша преса була найсильнішою, найбільш бойовою пресою. Я не кажу про правдивість та ідейність, бо наша преса була, є і буде найправдивішою і найбільш ідейною пресою в світі . . ."

— „Климент Єфремович Ворошилов, коли ми йшли сюди, порадив мені сказати, що у нас тепер немає фактів притягання до судової відповідальности за політичні переступи. Але я вже не раз говорив про це".

Все це — лише для прикладу, для ілюстрації нахабства, цинізму і крайньої забріханости, властивих теперішньому совєтському диктаторові, з яким вільний світ збирається співіснувати.

З наших буднів

ПРО ЛЮБИТЕЛІВ СЦЕНИ

Справжніми любителями сцени можна б назвати тих французьких аристократів, які, під час Великої Революції, кладучи свої голови під ґільотину, просили опричників, щоб віддали їхню одежу театрові Французької Комедії, для ужитку акторам. Ентузіястами сцени були теж во врем'я оно ті наші гімназисти, що заставляли або продавали дорогоцінні „брики" й шкільні посібники, щоб тільки роздобути пару центів - на квиток до театру, коли у Львові чи в Станиславові появлявся Стадник або Блавацький.

Правда, за такий відчайдушній вчинок не загрожувала їм ґільотина, проте висів над ними інший меч Дамокля, грозила інша небезпека: без вірного дорадника під лавкою, того ж самого „брика", можна було легко обірвати „цвая" з латини чи з греки або й „поправку" на свідоцтві, що рівнялось майже зґільотинуванню бідного школяра!

Ентузіясти сцени, розуміється, були й будуть по цей і по той бік театральної куртини, то значить, між публікою й акторами. Історія театрального мистецтва знає багато світлих прикладів, що стали потім леґендами з життя корифеїв театру, які горіли і згоряли на сцені . . . Вже за наших часів згоріли в той спосіб Бенцаль в Краю, а Блавацький — на еміґрації. Не буду далі заглиблюватись в історію театру, якої добре не знаю, але наведу один яскравий приклад такого горіння та ревного служіння театральній справі таки в нашій, живій дійсності . . .

Декілька тижнів тому, коли дир. Й. Гірняка відвезли в лікарню, то найбільшою турботою Йосипа Йосиповича було не його здоров'я, а те, щоб театр, який він очолює, не припинив роботи над підготовою мазепинської імпрези „Людина і Герой". Він напоминав стурбовану п-ні Добровольську, щоб вела систематично проби, а невтомного Влодзя Змія просив, щоб приготовляв світло й рекордував музику, бо ж вистава вже заповіджена і — „show must go on!"

Ну, слава Богу, якось щасливо все закінчилось і Йосип Йосипович вернувся додому, та тут, уявіть собі, його очікувала ще одна неприємність: лікарі не обіцяли йому на сто відсотків, що він сам зможе взяти участь у виставі! Це його, очевидно, пригноблювало, навівало на душу осінні думи . . . Та коли одного дня пани - доктори дали зелене світло і сказали: „Можна!" — то Йосип Гірняк раптом воскрес, встав на рівні ноги і пішов до Народного Дому на пробу!

Є люди, що не можуть жити без сцени, як риби без води, квіти без сонця, а деякі патріоти без національної бари. Коли вже зійшла мова на бару, то я знаю, що не один із прихильників цієї установи чує в серці жаль, що не може тепер оглядати Й. Гірняка в ролі директора клюбу „Лис Микита" . . . Та всіх любителів театру, всіх, які ще остались, звеличників рідної, еміґраційної Мельпомени, напевне щиро звеселить новина, що вони матимуть змогу бачити і чути Йосипа Гірняка там, де йому властиве місце — на сцені, чи то пак, на естраді Українського Театру в Америці.

Ікер

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

У „СВОБОДІ" 50 РОКІВ ТОМУ

„Просвіта" в Америці

„Родимці! Так, бачиться, ми еще живцем не завмерли. Доннинішна мертвеча тишина, це тільки хвилевий сон, з якого якраз будимося і молодечим серцем рвемося до нового кращого життя. Филаделфійське віче се ясний доказ сеї давнопожаданої, повної рожевих надій прояви . . . На филаделфійському вічу засновано всенародне Товариство „Просвіта", котрого цілею буде подбати о просвітне і економічне піднесення нашої суспільности на чужині . . . „Просвіта" для нас, Родимці, заснована, для нас і для наших дітей вона працюватиме, але і від нас одніських чекає вона опіки і помочі. В наших руках її доля, а її доля то й наша доля! Отсим кличемо до всіх наших замешкалих в Америці Родимців: Зголошуйтеся, Дорогі Браття, в члени „Просвіти" чи цілими парохіяльними громадами чи братствами товариствами, гуртками, кружками, а навіть одиницями... Нас тут тисячі! По одному тільки центові, а буде величавий фонд для „Просвіти" . . . За Виділ: Предсідатель С. С. Ортинський, єпископ, секретар Дмитро Андрейко" Филаделфія, Октобер 1909 р.

„Свобода" 25 листопада 1909.

Що нам пильніше.

„. . . Ми, американські українці, маємо цілу силу найпильніших потреб, але позаяк тих потреб є таке множество, а всі вони суть необходимі і найпильніші, тому і ми не знаємо, від чого нам починати... Позаяк ми в Америці не єсьмо корінною суспільністю, але напливовою, ми передусім повинні подбати про се, щоб напливаюча українська суспільність діставалася в можливо найдогідніші услів'я життя-буття. Нашою властивою підставою тут є тільки і виключно безпинно напливаючий елемент зі старої вітчини. Щоб покермувати властиво сими новими українськими силами еміґрантів, зужиткувати їх в властивім напрямі і стеречи від непотрібної розтрати сил — мусимо передусім з того боку почати нашу суспільну працю . . .

„Свобода" з 2 грудня 1909.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу, бо він дає Вам дешеві та вигідні різні роди забезпечення життя і рівночасно є оборонцем української справи в Америці. Український Народний Союз поважають і американці не тільки завдяки 70 тисячам членства і 20-ти мільйонового майна, але і за його гідну, високопатріотичну поставу в обороні свободи і демократії.

М. Заклинський

ОДНА З ПРИЧИН ПОЛІТИЧНОЇ НЕВДАЧІ ВИГОВСЬКОГО

(3)

Хвороба і смерть Хмельницького врятували Польщу від смертельної небезпеки. Хмельницький, на основі терпеливих і тривалих переговорів з Польщею, прийшов до переконання, що договоритися з поляками неможливо. Польські дипломати погоджувалися нераз в тяжкій ситуації на поступки, але сойм опісля ці поступки обмежував або відкидав, коли становище Польщі кращало. Коли Хмельницький — за рік перед смертю — зрозумів, що розрив з Москвою неминучий, він обдумав плян, як вийти з тої ситуації, коли, у випадку війни України з Москвою, Польща напала б на Україну. Його плян був радикальний: поділити Польщу! Для цього уклав він союз кількох держав. Союзники погодились, що Швеція забере північ Польщі, семигородський князь Ракочий — південь, пруське князівство — сумежні з ним польські землі, а Хмельницький — усі українські. Литва стала б тоді незалежною державою.

Спільна війна тієї коаліції проти Польщі почалася на початку 1657 року. На жаль, хворий гетьман послав військо під проводом полковника Ждановича. Шведи були саме зайняті несподіваною війною з Данією. Ракочий і козаки зайняли Краків і на короткий час Варшаву, але опісля перестало їм щастити. Ракочого поляки побороли, а козацьке військо почало бунтуватись і відступило з Польщі під впливом аґітації московського висланця Желябужського. Він говорив козакам, що Хмельницький смертельно хворий, а цар не хоче, щоб козаки воювали проти Польщі. Жданович не знав, що робити в тій ситуації, тому поїхав у Чигирин по нові накази. Коли він складав звідомлення важко хворому Хмельницькому, той так схвилювався нездарністю того полковника, винного за невдачу кампанії, що йому відібрало мову, і він за кілька днів помер.

Польща скоро очунялася з переляку і зосередила військо коло кордонів козацької держави. Польський посол Бєньовський не раз приїздив до Виговського з усякими вимогами, зокрема, щоб він забрав козаків з Полісся і з околиць на захід від ріки Случ. Виговський збував його обіцянками, яких не виконував. Він не міг послати своє військо на західній кордон, бо мав домашню війну і непевні взаємини з Москвою. Так на польському фронті занігрожувала війна, для якої гетьманові бракувало війська. Ця обставина також заважила на його рішенні зірвати союз з Москвою і договоритись з Польщею.

Гадяцький договір мас на зверх приманливий вигляд, бо в ньому осягнув Виговський від Польщі більше, як у своїх договорах Хмельницький. Одначе, має він кілька дуже важких точок. Польські дипломати знали, що Виговський не може вже вернутися під протекцію Московщини. Тому під кінець переговорів дуже натискали на нього, — і багато осягнули. Виговський зобов'язався віддати Польщі, негайно по підписанні того договору, великі простори, обсаджені за Случем, а по скінченні війни з Москвою також Полісся і частину Білої Руси, яку здобув від Польщі й Литви Хмельницький. Польська шляхта і римо - католицьке духовенство дістали цим договором право вернутися до своїх посілостей і урядів. А це означало в першу чергу відновлення панщини, отже також невпинні селянські бунти.

Є й інші недомоги в тому обкросному договорі, але найважніше, що не мав він виглядів здійснитися у цілості. На точки договору дав свою згоду король, але незабаром сойм, що мав більше слово, як король, відкинув декілька дуже важливих для України постанов. Так унеważнено зрівняння православних з римо - католиками, не дано згоди на те, щоб київський митрополит і чотири православні єпископи засідали в польському сенаті. Також відкинено ту точку, за якою сенаторами в козацькій державі могли бути лише українці. Це право обмежив сойм лише Київським воєвідством. А й те, що сойм прийняв, здійснювалося дуже повільно, або й ніколи не було здійснене, якщо воно не було бажане для польської шляхти.

Коли стали відомі зміни й обмеження, що їх поробив у Гадяцькому договорі польський сойм, виступив проти того лише найталановитіший полковник Богун. Цей факт дуже вимовний, бо Богун був не лише найталановитішим полководцем побіч Хмельницького, але й найбільш ідейним і непохитним державником з усієї старшини в козацькій державі. При тому був людиною високоосвіченою, політично виробленою і зрівноваженою.

•

Сумнівна річ, чи та воля для селян, що її здійснив Хмельницький сильною рукою і великим державницьким розумом, була б довго вдержалася. Одначе Виговський відкинув її негайно по смерті Хмельницького, і не політичним способом. Виговський мав багато вартісних прикмет. Доказом його щирого патріотизму є його співпраця з Хмельницьким. Він не бажав почестей, бо кілька разів старався зректися гетьманської булави. Але недостача передбачливости у внутрішній політиці була причиною, що він, за час свого гетьманування, дуже ослабив козацьку державу, замість її зміцнити. Монументальною його заслугою є лише Конотопська перемога. Вона набрала з ходом історії величезного значення, бо залишилася єдиною великою перемогою над тим хитрим і диким ворогом у всій нашій дотеперішній історії.

Питання початку доби Руїни є дискусійне. Одні історики твердять, що вона почалася зі смертю Хмельницького, інші переносять її початок на той час, коли Виговський зложив булаву. Моя думка така, що ця доба почалася тоді, коли московська влада взялася вмішуватися на основі доносів у внутрішні справи козацької держави і Виговський прийняв її за суддю й арбітра у своїх спорах з бунтарями.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Пластуни вшанували пам'ять Степана Бандери

Ню Йорк. — В минулу суботу 28-го листопада ц. р. в сороковий день смерти сл. п. Степана Бандери, який свою молодість пережив у пластових лавах, пластунство Ню Йорку й околиці вшанувало його пам'ять окремою поминальною Службою Божою й Панахидою, які відправив у місцевій церкві св. Юра о. Любомир Гузар, що сам є пластовим сеньйором та членом тої самої пластової частини, до якої з наймолодших літ належав Покійний, а саме — „Загону Червона Калина". Після відправ у церкві, у великій залі Народного Дому відбувся заходами того ж Загону Червона Калина останній пластовий апель, на якому зібралася численна пластова громада з тридцятьма членами Загону Червона Калина на чолі. На програму апелю склалася гутірка пл. сен. й члена Загону та близького приятеля Покійного, м-гра Ярослава Рака з Шикаґа про життя, труди й характер сл. п. Степана Бандери й про його останній шлях-похорони, в яких Я. Рак брав участь; в'язанка стрілецьких та пластових пісень, відспівана хором Червоної Калини під орудою пл. сен. Богдана Ковалика, та „Дума про побратима" Леоніда Мосендза, відчитана ст. пл. Вол. Базарком. Апель відчинив та закінчив змістовним словом пл. сен. Вол. Стойко. Проводив апелем ст. пл. Вол. Воловодюк. В апелі взяли участь крайова командантка пластунок пл. сен. Леся Храплива, станичний Ню Йорку, пл. сен. Вол. Хамула, станичний Нюарку — ст. пл. Андрій Горняткевич, станичний Пассейку — пл. сен. Вол. Бакалець і сотні пластової молоді. Мистецько прибрана заля, з погруддям Покійного роботи мистця-різьбаря Михайла Черешньовського в центрі, підносила повагу цього сумного пластового апелю.

Погруддя сл. п. Степана Бандери у виконанні Михайла Черешньовського

На початку апелю курінний Загону Червона Калина д-р Роман Петріна в асисті членів Загону склав вінок під погруддям Покійного. Перев'язані чорною крепою бунчук Загону та прапори юнацьких куренів пластунів висловлювали смуток пластової громади зприводу цієї нової втрати. У церковних відправах та в останнім апелі взяла участь з прапором також делеґація місцевої сумівської молоді.

● Нюйоркський Відділ Об'ВУА уладжує в суботу 5-го грудня ц. р. в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку місячні сходини членів з доповіддю полк. Івана Цапка на тему: „Переможний бій під Теребовлею 4-го Кінного Ніженського ім. кошового отамана Івана Сірка полку, 17-го вересня 1920 року". Гостям раді. Початок о год. 7-ій веч. Вступ вільний.

● У Брюсселі, на конференції Екзекутивної Ради Міжнародної конфедерації вільних професійних спілок, президент Американської Федерації Праці—Конґресу Індустріяльних Організацій Джордж Міні затаврував заплановану подорож президента Айзенгавера до Еспанії. В прийнятій конференцією резолюції засуджується подорож „голови демократичної країни до країни з диктаторською системою". Цю резолюцію палко підтримували англійські й французькі соціялісти, які, проте не протестували проти подорожі президента Італії до Москви, чи попередніх подібних візит.

● У Норвеґії американський військовий літак С-47 розбився об вершки дерев за 20 миль на північ від столиці Осльо. Всі чотири члени залоги згинули.

Увага! Увага!

ШИКАҐО й ОКОЛИЦЯ!

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ міста ШИКАҐО й ОКОЛИЦІ

— влаштовує —

в суботу, дня 12-го грудня 1959 р.

в год. 6:00 вечора — в ШЕРМАН ГОТЕЛЮ

ЮВІЛЕЙНИЙ БЕНКЕТ

в неділю, дня 13-го грудня 1959 р.

в год. 3:00 по пол. — в ШКОЛІ ШОПЕНА

СВЯТОЧНУ АКАДЕМІЮ

для відзначення

65-літнього ювілею Українського Народного Союзу.

Головним промовцем на ювілейному Бенкеті та святочній Академії — буде

головний предсідник УНСоюзу

п. Дмитро Галичин.

Крім цього в програму свята входять:

Виступи хору Церкви св. о. Николая — хору „СУРМА" — танцювальної ґрупи СУМА ім. Павлушкова — та фортепіянове сольо у виконанні Молоді Пласту.

Сподіваємось, що велика Українська Шикаґовська Союзова Громада докладе всіх зусиль, щоб ці ювілейні святкування були величаві, як величавою є праця УНСоюзу для нашої спільноти, та що нікого не забракне на цих ювілейних святкуваннях.

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ в ШИКАҐО

Т-во Українських Інженерів Америки

2 East 79th Street — NEW YORK 21, N. Y.

Tel.: LEhigh 5-7676

Оцим повідомляємо Вас, що

12-ті ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ АМЕРИКИ

— відбудуться

дня 12-го і 13-го грудня 1959 р.

в год. 9:00 ранку

в будинку УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ АМЕРИКИ при 2 Іст 79 вул. — в Ню Йорку 21, Н. Й.

з наступним порядком нарад:

1. Відкриття Зборів, привітя і вибір Президії;
2. Відчитання і затвердження протоколу з попередніх Загальних Зборів;
3. Звіт уступаючої Головної Управи;
4. Звіт Контрольної Комісії;
5. Дискусія над звітами;
6. Уділення абсолюторії уступаючій Управі;
7. Проголошення висліду виборів Головної Управи на рік 1960;
8. Вибір Номінаційної Комісії;
9. Затвердження бюджету на 1960 рік;
10. Плян праці на майбутнє;
11. Вільні внески і запити;
12. Закриття Загальних Зборів.

Якщо б на 9-ту годину ранку не явилося відповідне число членів, то Загальні Збори відбудуться о годину пізніше, без огляду на число присутніх.

Наради почнуться в год. 9:00 (згл. 10-ій ранку до год. 2:00 по пол. Від год. 2:00 до 3:00 обідова перерва. Дальший хід нарад від год. 3:00 до 6:00. Від год. 6:00 до 7:00 перерва, а в год. 7:00 — ТОВАРИСЬКА ГУТІРКА.

На випадок, коли б не вдалося вичерпати цілого порядку нарад у першому дні, то Збори будуть продовжуватися в неділю, дня 13-го грудня, в год. 2:00 по полудні, аж до вичерпання порядку нарад.

ЗА ГОЛОВНУ УПРАВУ:

Василь Рижевський, голова — Мирослав Троян, секретар

ЗАЯВА

Головної Ради Братства У.С.С.

в справі знеславлення пам'яті Державного Секретаря Військових Справ ЗУНР полковника ДМИТРА ВІТОВСЬКОГО і доброго імені Українського Січового Стрілецтва.

Головна Рада Братства У.С.С. подає цим до відома, що до спогадів бл. п. д-ра Лонгина Цегельського, друкованих у фейлетонах „Америки", вона займе становище після закінчення друку фейлетонів.

ЗА ГОЛОВНУ РАДУ БРАТСТВА У.С.С.

Д-р Никифор Гірняк, голова — Д-р Юліян Налисник, секретар

Увага! ДЖЕРЗІ СИТІ! Увага!

ІМПРЕЗОВИЙ КОМІТЕТ ОКРУЖНОГО ВІДДІЛУ НАДГУДСОНСЬКОЇ ОКРУГИ

у зв'язку зі святкуваннями

65-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

— скликає —

НАРАДИ

в неділю, 6-го грудня 1959 р.

в год. 5:00 по полудні

в УНДОМІ — ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж.

Пригадується всім секретарям, що розрахуватися за продані квитки на бенкет треба до неділі, 6-го грудня цього року, у касира Комітету — Петра КОСТИКА — 76 Bright Street, Jersey City, N. J. або на Зборах Комітету в УНДомі.

ІМПРЕЗОВИЙ КОМІТЕТ

Всім Друзям і Знайомим, які привітали нас з нагоди НАШОГО ШЛЮБУ цим шляхом складаємо

СЕРДЕЧНУ ПОДЯКУ

РАЇСА (з дому Шило) і МИХАЙЛО ДАНИЛЮК

Мінніаполіс, Мінн

Д-р Анна ГАНКЕВИЧ-ХОРКАВА

<— ВІДКРИВАЄ —>

з днем 15-го ГРУДНЯ 1959 року

ЛІКАРСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ

при 82 Richelieu Place

NEWARK, N. J.

Приймає в ДИТЯЧИХ НЕДУГАХ

за попереднім зголошенням:

ES 1-2333

Доїзд автобусами: South Orange Ave. і Sanford Ave.

БЕРЕЖІТЬ ЗДОРОВ'Я

ДОКТОР МАЙКЕЛ Н. Д.

— поручає —

СУМІШКИ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН

у вигляді

ЧАЇВ і НАПИТКІВ,

а саме:

При бронхіяльній астмі чай ч. 10	$ 2.75
— хворобі нирок і сеч. міхура чай ч. 11	1.75
— хворобі печінки і жовчі чай ч. 16	2.15
— ревматизмі й артретизмі чай ч. 18	2.75
— нервовому розстрої і безсонниці чай ч. 20	2.10
— перестуді й кашлі чай ч. 21	1.75
— жіночих недомаганнях, після 40 р., чай ч. 340	3.00
Для скріплення фізич. сил — чудовий засіб "ВМВ"	4.85
Проти болів при боляках в шлунку, згазі і відгиках мішанина "GEN RUE"	2.85
Чай для ослаблених мужчин ч. 100	3.00
Чай для реґулювання шлунку "WEALTH TEA"	1.00
При висипці на тілі й на обличчі чай ч. 9	3.89
— жіночих місячних недомаганнях чай ч. 12	1.75
— газах у шлунку, поганому травленні і відгиках чай ч. 31	1.75
ЖЕНШІНЬ — знаменитий азійський корінь в 3-ох розмірах різної величини: 1 кляса ч. 1 $ 48.75; ч. 2 $24.75 і ч. 3 $ 15.00	
Азійський Женшінь в пігулках — 30 шт.	10.00
Американський Женшінь, корінь в піг. 50 шт.	10.00
Американський Женшінь	10.00

НАЙКРАЩИЙ КОРОЛІВСЬКИЙ КИСІЛЬ або БДЖОЛЯНЕ МОЛОКО в пігулках

30 шт. по 50 мгр.	$ 3.00
100 шт. по 50 мгр.	8.95

Вітаміни "Е" скріплюють організм по 100 мгр. 100 пиг.	4.85
ГЛІД вживається при нервових недугах, 5 унцій	3.00
"ZYME-AIDS" помагає при варенні страв і нищить гази в шлунку 75 табл.	3.50
"TRI-CAPS" проти ревматичних болів, травистий чай в пігул., 75 шт.	3.89
ШИПШИНА — вміщає вітаміни і мінерали — 1 ф. без насіння — $ 2.00; 5 ф. — $ 9.00	
"СЕНАЛЯКС" — таблетки проти запору	0.85
"ТРОЯНКА" — корінці з травами для горілки або вин. 1 пуделко на 4 унції	2.00
"ЗУБРІВКА" — імпорт. трава для наливок, пачка	1.00
"ВІ-ВІ-ТЕС" — поширений чай для хворих цукрівкою, вживається замість кави	1.00

"ГОРОБИН" — ягоди, пачка	$ 0.50;	4 унц.	$ 1.00
"ЗВІРОБІЙ" пачка	0.50;	5 унц.	1.19
"ГАЛАҐАН" пачка	0.50;	5 унц.	1.19
"М'ЯТА" пачка	0.50;	5 унц.	1.19
"РУМ'ЯНОК" пачка	0.50;	5 унц.	1.19
"М'ЯТА-ЧАЙ" пачка	0.50;	1 фунт	1.25
"ЛИПОВИЙ КВІТ" пачка	0.50;	5 унц.	1.19
КРОПИВА пачка	0.50;	5 унц.	1.19
ПОДОРОЖНИК пачка	0.50;	5 унц.	1.19
ЩАВЛІЯ пачка	0.50;	5 унц.	1.19
ПОЛИН пачка	0,50;	5 унц.	1.19
ЗОЛОТОТИСЯЧНИК пачка	0.50;	5 унц.	1.19
ДЕРЕВІЙ пачка	0,50;	5 унц.	1.19
ВАЛЕРІЯН пачка	0,50;	5 унц.	1.19
ЧОРТОПОЛОХ (БУДЯК) пачка	0.75;	5 унц.	—
ПОЛЬОВИЙ ХВОЩ пачка	0.50;	5 унц.	1.19
РІЖКИ — 1 фунт $ 0.79;	ВАНІЛІЯ	3 шт.	$ 1.00

СОНЯШНИКОВЕ НАСІННЯ

1 фунт	0.65
очищене	1.35

СОНЯШНИКОВА ОЛІЯ

12 унц.	1.00
1 кварт	2.45
1 гальон	7.85

Европейські термометри по $1.89

ПИСАТИ МОЖНА УСІМИ СЛОВ'ЯНСЬКИМИ МОВАМИ.

Замовлений товар висилається з обов'язуючою поштовою оплатою і після отримання грошового переказу в ЗДА. В Канаду — тільки після отримання поштового переказу (мані ордеру).

Замовлений товар висилається негайно. Наша фірма існуюча понад 30 років, відома в цілій Америці.

Dr. MICHAELS HERB CENTER

1223 MILWAUKEE AVENUE

Chicago 22, Illinois

УКРАЇНСЬКА ЮВЕЛІРНА КРАМНИЦЯ в Ню-Йорку

JEWELERS META

META 236 E. 14th ST. NEW YORK 3, N.Y. TEL. OR4-2590

Випродаж РАДІОПРИЙМАЧІВ TELEFUNKEN моделі 1960 року

Hi-Fi, STEREO

НЕБУВАЛА НАГОДА!

Найгарніший, найпотужніший і найдоступніший з усіх НІМЕЦЬКИХ ПРИЙМАЧІВ.

Вперше впроваджено стереофонічний відбір звуку, Hi-Fi, Stereo

4 голосники (крім зовнішніх та стереофонічних)

14 ЛЯМП

2 внутрішні антени.

Контакти для грамофону, тейпрекордеру, стерео контролю та 4 додаткових голосників.

Письмова ГАРАНТІЯ відбору всіх европейських станцій, вкл. КИЇВ. — Раніше $ 300.00

НАЙНИЖЧА ЦІНА В 60-річній ІСТОРІЇ ФІРМИ

Telefunken ТІЛЬКИ ЗА ГОТІВКУ **$189.95**

Кошти пересилки покриває замовець при відборі.

Письмові замовлення, разом з чеками, спрямовуйте на адресу:

META JEWELERS, Inc.

236 East 14th Street — New York 3, N. Y.

ВИСЛІДИ КОНКУРСУ

Розглянувши подання учасників конкурсу із зібраними оголошеннями „МЕТИ"

1-шу НАГОРОДУ (швайцарський золотий годинник) призначено п. Т. БУЗОВСЬКОМУ — New Haven, Conn., що зібрав 40 оголошень.

2-гу НАГОРОДУ (золоте вічне перо Mont Blanc) призначено п. В. СЛИШКО, Binghamton N. Y. — 23 оголошень.

Крім цього встановлено 5 додаткових нагород:

п. Д. БОЙЧУК, Bayonne, N. J.	22 огол.
п-ні СМЕРЕЧИНСЬКА, New York, N. Y.	20 огол.
п. К. БОДНАРУК, Newark, N. J.	14 огол.
п-ні К. ХОЛСЬКА, Brooklyn, N. Y.	13 огол.
п. М. СІРМАН, Pantan, N. J.	13 огол.

Зазначені особи повинні відібрати нагороди особисто з „МЕТИ" не пізніше 31-го грудня ц. р.

Купуйте в підприємствах, що оголошуються у „СВОБОДІ"!

БАГАТИЙ СВЯТ-МИКОЛАЇВСЬКИЙ ПОДАРУНОК

ЦЕ

МАЗЕПА

трилогія

БОГДАНА ЛЕПКОГО

Ціна за цілість — шість томів дол. 21.00 на сплати.

ЗАМОВЛЕННЯ ПРИЙМАЄТЬСЯ ТАКОЖ БЕЗ ЗАВДАТКУ. КНИЖКИ ВИСИЛАЄТЬСЯ ЗВОРОТНОЮ ПОШТОЮ.

Замовлення слати на адресу Видавництва:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2228 W. Chicago Avenue

Chicago 22, Ill., USA

тут відтяти

До Видавництва М. Денисюка

ЗАМОВЛЕННЯ

Цим замовляю ... видання Трилогії МАЗЕПА Богдана Лепкого ... шість томів за дол. 21.00

Ім'я ...

Моя адреса ...

(Адресу писати латинкою бльокшрифтом)

Увага! Симпатики Українського Нац. Танку Увага!

Байону, Джерзі Сіті, Гобокен та Околиці!

КУРСИ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТАНКІВ

ПРОДОВЖУЮТЬСЯ І ЦЬОГО РОКУ.

Лекції в українській мові відбуваються

КОЖНОГО ПОНЕДІЛКА — в год. 5:00 по полудні в УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ ДОМІ — в ДЖЕРЗІ СИТІ

під проводом відомого інструктора

д-ра Романа Петріни.

Зголошення учасників, від 4-го року вгору, приймає під час лекцій — п. Василь ПАНЕКІВСЬКИЙ — голова Батьківського Комітету.

Вступайте в члени УНСоюзу

ЗБІРНИК ДЛЯ ДОШКІЛЛЯ

„ЛИСТОЧКИ Й ПЛАТОЧКИ"

обіймає осінні й зимові віршики й оповідання.

Упорядкувала МАРІЯ ЮРКЕВИЧ

Ціна 40 центів.

Замовляти:

"SVOBODA" P. O. Box 346 Jersey City 3, N. J.

Український Театр в Америці

під мистецьким керівництвом ЙОСИПА ГІРНЯКА

5-го і 6-го ГРУДНЯ 1959 року

в залі УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ 140 2-га Евеню — Ню Йорк

відзначає ЮВІЛЕЙНИЙ РІК Гетьмана ІВАНА МАЗЕПИ кадрами мистецького слова:

„ЛЮДИНА І ГЕРОЙ" (ЛІТЕРАТУРНІ ОБРАЗИ ІВ. МАЗЕПИ). МОНТАЖ ІЗ ТВОРІВ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

- Постава — О. ДОБРОВОЛЬСЬКОЇ
- Автор супровідного слова — Ю. ЛАВРИНЕНКО
- Музичний супровід — СТУДІЇ УТА

На цю оригінальну виставу запрошується ВШ. Громадянство, Молодечі Організації, Пласту у Шкільну Молодь. ПОЧАТОК — год. 7:30 вечора.

Український Хор „ДУМКА" в Ню Йорку

ЗАПРОШУЄ НА **РІЗДВЯНИЙ КОНЦЕРТ** ТА **НОВОРІЧНИЙ БАЛЬ**

СУБОТА, дня 9-го СІЧНЯ 1960 року

в MANHATTAN CENTER, 34-та ВУЛИЦЯ і 8-ма ЕВЕНЮ в НЮ ЙОРКУ.

ПОДРОБИЦІ В ПІЗНІШИХ ОГОЛОШЕННЯХ.

Група бразилійських летунів збунтувалася і захопила 5 літаків

Ріо де Жанейро. — 3-го грудня мала група летунів збунтувалася проти уряду президента Жусселіна Кубічека, захопила 5 малих літаків, з якими відлетіла до міста Араґаркас, 1,100 миль на північний захід від столиці, звідки закликала приєднатися до повстання всі роди зброї та скинути теперішній режим, який оскаржують в корупції і прихильності до комунізму. Згідно з повідомленням уряду 9 летунських офіцерів взяли 3 літаки типу С - 47 і втекли зі столиці. Інша група 8 офіцерів в цивільному убранні всіли до літака з 30 пасажирами, і під час лету взяли контролю над літаком та прибули до Араґаркасу. Ще одна група летунів в Бельо Горізонте втекла до повстанців. Уряд повідомляє, що в цілій країні панує спокій. Президент заявив, що нарід підтримує теперішній уряд, і що бунтівники будуть гостро покарані. В цілій країні збройні сили є заалярмовані, а військовий міністер маршал Генрік Лотт заявив, що армія виконає свій обов'язок.

● РОЗШУКИ ●

ВАСИЛЬКІВ ГАЛЬЯ
пошукує СОРОКУ ДМИТРА і РИВАК СЕМЕНА зі села Ветлива, пов. Ліско. Маю відомості з краю. Прошу писати:
MYCHAYLO DIAKIW
60 Sylvian St.
Central Falls, R. I.

ТЕТЯНУ РАК

народж. 25-го липня 1907 року в місті Жишків, Київська обл., що виїхала до Америки з Австрії 18-го серпня 1949 року, пошукує її донька
ОЛЯ МЕЛЬНИК з Австралії. Хто знав би щонебудь про неї, або вона сама, прошу писати на адресу:
I. KAPEC
62 Bellwoods Ave.
Toronto 3, Ont.
Canada

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 22-мільйонового майна організації!